

Рецензия

На Дисертационен труд на тема: „Групова сплотеност, ефективност и удовлетвореност в отборните спортове“ с автор Виктория Донева за придобиване на ОНС „Доктор“ в професионално направление 7.6. Спорт, Докторантска програма „Спортна психология“

Научен ръководител:

Проф. Галина Домусчиева – Роглева

Темата, по която докторантката Виктория Донева е работила и представила като дисертационен труд, е актуална, важна и значима за спортните игри. Извършена е разширена и целенасочена експертиза на важни за отборите спортове психологически променливи: целева ориентация, мотивационен климат, дългосрочна мотивация, лидерски стил, колективна ефективност, групова сплотеност и удовлетвореност. Изследвано е влиянието на тези променливи върху удовлетвореността от заниманията на спортистите в отборните спортни дисциплини.

Дисертационният труд е с обем от 232 печатни страници, в него се включват 55 фигури и 61 таблици. В приложение стр. 233-243 са представени психологически въпросници в 7 варианта.

В структурно отношение представеният дисертационен труд е построен съгласно изискванията и включва увод, три основни глави, обобщение на резултатите, изводи и препоръки и ползвана литература.

За подготовката на глава Първа. „Теоретична постановка на проблема“ са проучени и анализирани (стр.6 – 75) 222 източника (49 на кирилица и 173 на латиница)

Докторантката В. Донева е представила обширен и целенасочен литературен обзор с обобщения и цитирания на теоретико-

приложният опит на български и чужди автори в три основни направления, както следва :

- Социално-психологически аспекти на спортния отбор. Диференцирано е отделно място за характеристика на отборните спортове, лидерския стил, груповата сплотеност и колективната ефективност.
- Мотивационни детерминанти в отборните спортове. Разбираемо целенасочено е представено проучване и анализ на мотивацията в отборните спортове, целевата ориентация, мотивационния климат и дългосрочната мотивация.
- Удовлетвореност от заниманията със спорт. Отбелязва се на основата на цитирания на наши и чужди автори, че удовлетвореността има генерално значение за заниманията със спорт. Описани са многобройните фактори оказващи влияние върху удовлетвореността на спортистите.

Заклучението ни за глава Първа е, че тя е структурирана и разработена на много добро ниво със значителен брой цитирания на водещи автори. Бихме препоръчали на В. Донева, предвид и нейния богат опит като състезателка по футбол, по-категорично в хода на литературния обзор да изразява своето мнение по засегнатите многостранни проблеми по темата.

Формулираната работна хипотеза във Втора глава е с насока, че вследствие на положителното влияние върху удовлетвореността от заниманията със спорт ще се повиши ефективността в тренировъчната и състезателна дейност. Допълнително прецизно са представени и частни хипотези в 4 направления.

Основната цел е формулирана ясно и точно и е вследствие на представените хипотези. Посочени са в хронологичен ред 4 основни задачи.

Обект на изследване са 365 състезатели по баскетбол, волейбол, футбол, хандбал, ръгби, хокей на трева и бейзбол. Определени са групи по пол, възраст, вид спорт, спортен стаж, класирания и участие в различни състезания.

Предмет на изследване са психологическите променливи, които влияят върху удовлетвореността на спортистите.

За реализация на целта и задачите са използвани следните методи:

- Анализ на литературните източници;
- Психодиагностичен експеримент, реализиран чрез набор от тестови методики за измерване на съответните показатели;
- Математико-статистически методи.

За провеждане на експеримента са използвани 7 вида въпросници, скала и методика с автори наши и чужди експерти. Чрез тях е извършено многостранно комплексно изследване със значителен брой опитни лица, което е принос на дисертационния труд.

Глава Трета „Анализ на резултатите от изследването“ включва три основни направления. Изследваните спортисти практикуват 7 вида спортни игри.

Вариационен и сравнителен анализ

1. Целева ориентация към постижения.

Проведените изследвания със спортистите показват, че водеща е целевата ориентация към задачите. Докато ориентацията към егото е с по-ниски стойности, по-силно изразена при мъжете. Резултатите от два вида целева ориентация са анализирани отделно за 7 спортни дисциплини, представени в таблици и фигури.

2. Мотивационен климат.

Резултатите и анализа показват, че водещ е мотивационният климат ориентиран към майсторството. Прецизно е направен сравнителен анализ по пол, възраст, вид спорт, стаж, класиране, различни по ранг състезания.

3.Дългосрочна мотивация.

На базата на проведеното изследване В. Донева обобщава, че получените високи нива на дългосрочната мотивация при опитните лица се дължат на възрастта за максимална реализация. Изискванията в отборните спортове се поставят с дългосрочни цели за успешна кариера.

4.Лидерски стил.

Направеният подробен анализ на лидерския стил по показателите тренировка и инструкции, демократичен стил, авторитарен стил, социална подкрепа и позитивна обратна връзка е важен проблем в реалния тренировъчен и състезателен процес. Разделно по пол, възраст, вид спорт, стаж, класиране, ранг състезания се представя фактология и обобщения, ценни особено за треньорите.

5. Колективна ефективност.

Вследствие изследването и резултатите, с най-високи средни стойности са усилията, постоянството и единството. По-ниски са резултатите при подготовката и способностите. В. Донева успешно анализира този важен проблем в спортните игри отново по пол, възраст, вид спорт, стаж, класиране, ранг състезания.

6. Групова сплотеност.

Резултатите показват, че водеща е субскалата индивидуално привличане към групата - социална дейност, следва групова интеграция, групова интеграция-социална дейност и накрая индивидуално привличане към групата – задача. В това направление

също е направен прецизен сравнителен анализ по съответните показатели.

7. Удовлетвореност от спортната дейност.

Изследванията показват по-високи стойности при субскалите тренировка и инструкции (удовлетвореност) и лично отношение на треньора към спортиста. Сравнителният анализ разкрива статистически значими различия по факторите: пол, вид спорт, класирания и ранг състезания, такива различия не се установяват по факторите възраст и спортен стаж.

Извършеният корелационен анализ установява положителни връзки между ориентация към задачата, мотивационният климат ориентиран към майсторство и субскалите му, дългосрочната мотивация, компонентите на лидерския стил с изключение на авторитарния стил, субскалите на колективната ефективност, груповата сплотеност и компонентите на удовлетвореността.

Проведеният регресионен анализ анализира психологическите променливи върху удовлетвореността от заниманията със спорт в четири направления, както следва:

- Удовлетвореността от тренировките и инструкциите;
- Удовлетвореността от отборното представяне;
- Удовлетвореността от индивидуалното представяне;
- Удовлетвореността от личното отношение на треньора към спортиста.

Получените резултати разкриват значителен брой високи нива на факторите за повишаване нивото на удовлетвореност в посочените направления. Посочени са и фактори, които имат отрицателен ефект и намаляват степента на удовлетвореност.

Като цяло даваме много добра оценка за проведената експериментална работа и изведените обобщения. Организацията и методиката реализирана в седем отборни спорта с участието на 365 спортисти е уникална и трудоемка в много широк спектър. В тази част от труда В. Донева показва вярно интерпретиране на резултатите, коректност и задълбочено познаване на материята.

Направените изводи и препоръки са вследствие на проведената експериментална и проучвателна работа.

Бихме посочили следните основни достойнства и приноси на дисертационния труд:

1. Изследван е актуален и важен проблем в седем отборни спорта с 365 опитни лица чрез широкомащабна методика, включваща важни психологически аспекти за спортистите.
2. Получените резултати от психологическото изследване дават ценна информация за треньорските ръководства, относно променливите целева ориентация, мотивационен климат, дългосрочна мотивация, лидерски стил, колективна ефективност и групов сплотеност, които имат влияние върху удовлетвореността от заниманията в отборните спортове.
3. Проведената математико-статистическа обработка на обективна основа дава възможност за обобщения и заключения за съществуващи различия при психологическите променливи. Доказват се и съществуващи взаимовръзки между изследваните психологически променливи.

Препоръка към докторантката В Донева. Предлагаме това широко обхватно изследване и неговата ценна информация в сферата на психологическата подготовка в отборните игри за треньорите да се публикува като монографичен труд.

Авторефератът е в унисон с представения дисертационен труд и отговаря на изискванията. В. Донева е подготвила и публикувала 3 статии по темата. С докторантката нямаме общи публикации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Познаваме развитието на докторантката Виктория Донева повече от 7 години като трудолюбива, дисциплинирана и любознателна студентка. Представеният дисертационен труд има завършен вид като всеобхватно е проучен, анализиран и обобщен важен проблем в психологическата подготовка на състезатели в отборните спортове. Дисертацията има необходимото научно ниво, нейно лично дело е и има голяма теоретична и приложна стойност.

С пълна убеденост предлагаме на уважаемото Научно жури да присъди ОНС „Доктор“ на Виктория Донева в професионално направление 7.6 Спорт, докторантска програма „Спортна психология“

04.12.2023г.

София

Рецензент:

проф. Лъчезар Димитров

Review

of a Dissertation work for the educational and scientific academic degree “Doctor of Philosophy” in professional area 7.6. Sport, Doctoral program “Sports psychology”

Topic of the dissertation work: “Group Cohesion, Effectiveness and Satisfaction in Team Sports”

Author of the dissertation work: Viktoria Doneva

Supervisor: Professor Galina Rogleva-Domuschieva, Ph.D.

The topic on which the doctoral student Viktoria Doneva worked and presented her dissertation thesis is current, significant and important for the sports games. An extensive purposeful expertise was conducted on some psychological variables crucial to team sports: goal orientation, motivation climate, long term motivation, leadership style, group effectiveness, group cohesion and satisfaction. The influence of these variables on athletes’ satisfaction with the activities in team sports disciplines was analyzed.

The dissertation work has a volume of 232 printed pages, including 55 figures and 61 tables. In the appendix pp. 233-243, psychological questionnaires are presented in 7 variants.

In terms of its structure, the presented dissertation work was organized according to all requirements, including an introduction, three chapters, a summary of the results, conclusion and recommendations, and bibliography of used literary sources.

For the preparation of Chapter One. “Theoretical formulation of the problem”, 222 literary sources (pp. 6 – 75) were studied and analyzed (49 in the Cyrillic alphabet and 173 in the Latin).

The doctoral student V. Doneva presented an extensive, focused literary review with summaries and citations of the theoretical and applied

experience of Bulgarian and foreign authors in three main directions, as follows:

- Social and psychological aspects of the sports team. A special part is devoted to the typical characteristics of team sports, the leadership style, group cohesion and group effectiveness.
- Motivational determinants in team sports. Understandably, there is a special focus on the study and analysis of motivation in team sports, goal orientation, motivation climate and long term motivation.
- Satisfaction of sport activities. On the basis of citations of Bulgarian and foreign authors, it is pointed that satisfaction is of crucial importance for participation in sport activities. The numerous factors influencing athletes' satisfaction are presented.

Our conclusion about Chapter One is that it is very well organized and developed, with a significant number of citations by leading authors. We would like to recommend V. Doneva, using her extensive experience as a football player, to express her opinion in a more decisive way in the course of the literary analysis on the multiple aspects of the analyzed topic.

According to the formulated working hypothesis in Chapter Two, the positive influence of satisfaction with sport activities will lead to greater effectiveness in training and competition activities. Some additional hypotheses in 4 directions are also correctly formulated.

The aim of the study is clearly stated in connection with the presented hypotheses. Four basic tasks are presented in a chronological order.

The subjects of the research are 365 competitors in basketball, volleyball, football, handball, rugby, hockey and baseball. Groups are formed according to age, sex, type of sport, sport experience, participation and ranking in various competitions.

The psychological variables influencing students' satisfaction are the main subject of the research.

For the realization of the aim and tasks of the study, the following methods were applied:

- Analysis of literary sources;
- Psycho-diagnostic experiment realized through a set of test methods for measuring the respective indicators;
- Mathematical and statistical methods.

For the organization and conducting of the experiment, 7 types of questionnaires were used, as well as, a scale and methodology applied by Bulgarian and foreign specialists in the field. Using these means and methods, a multi-aspectual complex study was conducted, involving a significant number of athletes as subjects of the research, which is one of the scientific contributions of the dissertation work.

Chapter Three "Analysis of the results from the research" includes three main aspects. The athletes who were the subjects of the research practiced 7 types of sport games.

Variation and comparative analysis

1. Goal orientation for an achievement.

The research work conducted with the athletes shows that goal orientation to given tasks is the leading one, while orientation towards the ego has lower values and is more pronounced with men athletes. The results in two types of goal orientation were separately analyzed in 7 sport disciplines and presented in tables and figures.

2. Motivation climate.

The results and the analysis showed that perfection in sport is the leading factor of the motivation climate. The comparative analysis in terms of

sex, age, type of sport, sport experience, participation and different competition ranking is precisely made.

3. Long term motivation.

On the basis of the research, V. Doneva made the conclusion that the high levels of long term motivation recorded with the subjects of the research are due to their age of maximum realization. In team sports it is necessary for athletes to set long term goals for a successful career.

4. Leadership style.

The detailed analysis of the leadership style and the indicators of training and instruction, democratic style, authoritarian style, social support and positive feedback are very important for the actual process of training and competitions. Separate classifications in terms of sex, age, type of sport experience, ranking in different types of competitions were made, as well as, other data and conclusions, which will be especially useful for coaches.

5. Group effectiveness.

As the acquired results from the research showed, the indicators effort making, persistence and unity have the highest average values. Indicators related to sports preparation and abilities have lower values. V. Doneva also analyzed this important problem in sport games in terms of sex, age type of sport experience, ranking in different types of competitions.

6. Group cohesion.

The acquired results showed that the leading subscale is individual attraction to the group -- social activity, followed by group integration, group integration-social activity and finally individual attraction to the group - task. There is also a precise comparative analysis in terms of different indicators in this part.

7. Satisfaction of the sports activity.

Research results showed higher values for the subscales measuring training and instructions (satisfaction) and personal attitude of the coach to the athletes. The comparative analysis revealed statistically significant differences in the indicators: sex, type of sport, competition ranking and type of competitions, while with the indicators of age and sport experience there were no differences.

The correlation analysis revealed a positive connection between task orientation, motivation climate directed to mastery and its subscales, long term motivation, the components of the leadership style, except the authoritarian style, the subscales of group effectiveness, group cohesion and the components of satisfaction.

The regression analysis studied the psychological variables connected with the satisfaction of doing sports in four aspects, as follows:

- Satisfaction of training and institutions;
- Satisfaction of the team performance;
- Satisfaction of the individual performance;
- Satisfaction of the personal attitude of the coach to the athletes.

The acquired results reveal a significant number of factors with high values in the above mentioned aspects of satisfaction. Some factors with a negative effect, decreasing the level of satisfaction were also noted.

As a whole, we can give a very good positive evaluation of the experimental work and of the conclusions made. The organization and methodology applied in the seven sport teams with 365 participating athletes was unique and multi-aspectual. In this part of the research V. Doneva demonstrated correct interpretation of the results, accuracy and deep understanding of the subject matter.

The conclusions and recommendations in the dissertation thesis were made as a result of the conducted experimental research work.

We would like to mention the following basic merits and contributions of the dissertation thesis:

1. An important current issue was investigated, involving seven team sports and 365 athletes as subjects using a multi-aspectual methodology, which also includes important psychological characteristics of the athletes.
2. The acquired results from the psychological research give valuable information for coaches, showing that the variables goal orientation, motivation climate, long term motivation, leadership style, group effectiveness and group cohesion have an impact on satisfaction of sport activities in the team sports.
3. The conducted mathematical and statistical processing of research data provides an objective basis for analyses and conclusions concerning the differences in the psychological variables. The interrelations between the studied psychological variables are also proved.

We have a recommendation to the doctoral student V. Domeva. We would like to suggest that this multi-aspectual research work and its valuable information for coaches in the field of the psychological preparation of athletes in team games should be published as a monograph work.

The author's review corresponds to the presented dissertation work and meets all requirements. V Doneva has also prepared and published 3 articles on the topic. We do not have publications as co-authors with the doctoral student.

CONCLUSION

We have observed the development of doctoral student Viktoria Doneva for more than 7 years. She has proved herself as a hard-working, disciplined and inquisitive student. The presented dissertation work offers a complete, detailed, multi-aspectual study and analysis of important

problems on the psychological preparation of athletes in team sports. The dissertation thesis is a scientific study of high level. It is the personal work of the doctoral student and it has significant theoretical and practical application.

With full conviction we propose to the Honorable Scientific Jury to award Viktoria Doneva the educational and scientific academic degree “Doctor of Philosophy” in professional area 7.6. Sport, Doctoral program “Sports psychology”.

04.12.2023

Sofia

Reviewer:

Professor Lachezar Dimitrov, Ph.D.